

INFO

V Leningradu se 7. aprila začne snemanje horrorja *The Terror of Manhattan* (Breton Films Ltd./Lenfilm). Izvršni producent je **Menahem Golan** (21st Century), režiser-scenarist **Greydon Clark**, glavni igralec pa **Robert Englund**

***

Zaradi upada števila gledalcev v kinodvoranah in zmanjšanega dohodka na področju videa bo moral **Švedski filmski inštitut** v obdobju 1991-92 za 40 milijonov kron (7,2 milijona USD) znižati svoje stroške, sicer bodo prisiljeni to ustanovo zapreti

***

Tudi **KGB agenti se lahko zaljubijo** je naslov prve čilsko-sovjetske koprodukcije; sovjetski partner je **Sojuz**, proizvodna veja **Mosfilma**, snemali pa bodo v obeh državah

***

V Torontu snemajo **Prom Night 4: Deliver Us From Evil** (Norstar Entertainment). Režiser je **Clay Borris**. Pri **Norstaru** so sicer proizvedli tudi prejšnje tri dele, od katerih smo pri nas videli le prvega

***

Zaradi davčnih olajšav za tista irska podjetja, ki vlagajo denar v kinematografijo, se je na ta način za potrebe filmske proizvodnje na Irskem v zadnjih dveh letih nabralo preko 9 milijonov USD; del tega denarja je bil vložen med drugim tudi v snemanje filma **My Left Foot**

***

Angleški filmski kritiki so za najboljši film leta 1990 izbrali **Zločine in prekrške**, za najboljšega režiserja in scenarista pa je bil prav tako izbran **Woody Allen**; najboljši tuji film je bil **Cinema Paradiso** Giuseppeja Tornatoreja, igralka **Pauline Collins** (Shirley Valentine), igralec pa **Phillipe Noiret** (Cinema Paradiso)

***

Pent America, ki sta jo — vsaka s polovičnim deležem — ustanovili družbi **Silvio Berlusconi Communications** in **Cecchi Gori Group**, namerava v ZDA vložiti 110 milijonov USD za snemanje 6 novih filmov: **Man Trouble**, **House of Cards**, **Folks**, **Hostile Witness**, **Pacific Electric** in **Warlord**

***

Špansko ministrstvo za kulturo je objavilo ambiciozen načrt, po katerem naj bi v naslednjih treh letih posneli 90 celovečercerov na leto (lani 47) in dvignili delež domačih filmov v skupni ponudbi na 25%. Vlada je španskim proizvajalcem filmov namenila subvencije iz fonda, v katerem je zbranih okoli 13,7 milijonov USD

***

TERAKOTA BOJEVNIK

TSEUN YUNG (A TERRA-COTTA WARRIOR)

■■■□□

režija: Ching Siu-Tung
scenarij: Li Pik Wah
fotografija: Peter Pao, Li Hsin Yeh
glasba: James Wong, Joseph Koo, Romeo Diaz
igrajo: Zhang Yi-Mou, Gong Li, Yu Yung Kang
proizvodnja: Art & Talent Group Inc., Hong Kong, Kanada, 1989

Preproste stvari vodijo k preprostosti. »Svet je majhen, večin in sploh ne tako različen,« si ob tem hongkonškem filmu prikima gledalec, ko odgleda simbiozo večšin in duha teh in onih kultur. Da je svet **majhen**, bi gledalec pritrdil zato, ker ga filmsko pletenje mitov oziroma pravljic (v kar se miti prej ali slej spreverjejo) prestavi v lunino in ne le ptičjo perspektivo. In iz te perspektive pač vidi, da sta si Hong Kong in Los Angeles pravzaprav zelo blizu. Nekaj dva tisoč let stari kitajski bojevniki so v tesnem sorodstvu z Indiano Jonesom, recimo. Da je svet **večen**, se gledalec zave, ko mu filmski časovni stroj poveže tisočletja in s tem mu — jasno — tudi dá vedeti, da so principi, ki poganjajo ta svet le zamenjali izrazoslovje. In v tem večnem svetu je še nekaj večnega: strmljenje za večnostjo. Je poskus biti podoben Bogu in izkusiti nesmrtnost. Spielberg sicer tiste, ki že držijo gralov kelih v rokah, udari po prstih, Ching Tung Yee pa svojemu ljubezenskemu paru položi eliksir večnega življenja pod jezik. S tem tudi zagotovi spoj Hong Konga s Hollywo-

dom. Borilne veščine in etika starega kitajskega cesarstva se tako lahko nadaljujejo v tridesetih letih tega stoletja. Prvi cesarjev mož, ki zaradi oskrnitve višjim eksperimentom namenjene device pade pri svojem vladarju v nemilost, se odmrzne v času, ko je v zmedu lopovščin in zamegljenih vrednot potrebno narediti red. Vstajenje od mrtvih naredi (za film vedno atraktivno) zmedo — zmedo, ki lahko hongkonškemu enoumnemu žanru borilnih večšin pridoda še malo zahodnjaške akcije in komedije. Iz terakotnega vojščaka vstali Mong je v drugem, ameriškem delu filma kot riba na suhem. Toda le za trenutek, kajti kmalu razčisti in počisti z vsem, s čimer drugi ne morejo, ne znajo ali pa nočejo. Mong skratka napoveduje svetlo bodočnost kitajskega naroda, ki se bo iz zamrznjenega stanja prej ali slej zbudil in vnovčil svoje vedenje, kulturo in moč.

Da pa svet sploh ni tako različen, se gledalcu posveti ob zaznavanju večšin režijske interpretacije, ki —kot je bilo že nekajkrat rečeno —zadovoljujejo standarde ameriš-

kih filmskih efektov, saj je organiziranost podobna hollywoodski. Proizvaja ogromno, izvaža enormno in le včasih odgovorno. Hongkonška produkcija je npr. leta 1963 proizvedla 104 filme več kot v ZDA (259 proti 155). Imajo poceni delovno silo in ogromen trg. Stroje poganjajo majorski — v začetku šestdesetih sta to Show Brothers in Cat Hay, v sedemdesetih je glavni Golden Harvest, ki ga je osnoval odceljeni Raymond Show — znani promotor Bruce Leeja. Neodvisni producenti (npr. Bang Bang Film) so posledica velikih produkcijskih in reprodukcijskih kolonialistov. Dobivajo izpuščaje, ko slišijo za kung fu filme. Orožje za novovalovsko revolucijo so si brusili na televiziji. Sicer pa distinkcijo med visokim in nizkim ali med bolj profesionalnim in na hitro spakiranim filmom pogojuje že jezik. V kantonščini nastajajo bolj populistični filmi v stilu Bud Spencer in Terenc Hill; v mandarinščini, ki je bolj navezana na tradicijo in kulturo, pa nastajajo duhu bolj zavezani filmi. **Terakota bojevnik** je sinhroniziran v angleščino.

Da pa so hongkonški na hitro narejeni in zato kmalu pokvarljivi filmi izgubili gledalce, je očitno tudi po tem, kako se trudijo, da bi svoj adut — borilne veščine — cepili na druge žanre. Bojevnik je že tak dokaz. Tudi jih ne snemajo čez noč in — kar je še posebej zanimivo — izstopili so iz svojih studiev (Hong Kong je pravzaprav en sam velik studio). Torej se ekipe niso premaknile le iz studiev, temveč tudi iz Hong Konga. Bojevnika so tako večinoma posneli na Kitajskem. Na enega domorodca je prišlo deset Kitajcev, če odmislimo tistih tisoč statistik. Sedaj, ko se bliža leto 1997, se opna rahljajo. Yoris Ivens je želel pred par leti — tik pred smrtjo —, ko je snemal dokumentarni film o vetru (in o Kitajski), vstopiti v muzej s terakotnimi bojevniki. Vidimo ga, kako se pogaja s šefom muzeja in po dolgih pregovornih odide s posnetki, ki jih je naredil v predverju čez šipo. Ching Tung Yee je svoj spektakel končal prav v tem muzeju. Njemu je bil vstop dovoljen. Samo nekaj let kasneje.

MAJDA ŠIRCA

RUSKI DOM

THE RUSSIA HOUSE

■■■□□

režija: Fred Schepisi
scenarij: Tom Stoppard po romanu Johna LeCarréa
fotografija: Ian Baker
glasba: Jerry Goldsmith
igrajo: Michelle Pfeiffer, Sean Connery, Roy Scheider, Klaus Maria Brandauer
proizvodnja: Pate Interteinment, ZDA, 1990

Na letošnjem berlinskem filmskem festivalu je naključje, če lahko tako imenujemo verjetno precej natančno programsko politiko festivala, pripeljalo do tega, da smo imeli v dveh različnih programih možnost

I K A

z relevantnostjo tega, o čemer vsebina filma govori. Balast, ki je pripet na melodramatsko osnovo, pač pripomore le k temu, da se »resen« gledalec zave, da otoplitev političnih odnosov med supersilama izjemno škodi razvoju političnega trilerja tako v literaturi kakor tudi na filmu, saj mu zožijo manevrski prostor. Srhljiva komičnost vsega pa je v tem, da se oba obveščevalna aparata, ki sta zaradi boljših odnosov tako rekoč postala brezposelna, tega dejstva na vse kriplje izogibata priznati, in zaradi tega delujeta v filmu precej staromodno in smešno, začinjena pa sta tudi s takimi kuriozitetami, kot je npr. vloga Kena Russla, ki se pojavlja v liku zelo za-festival predstavljen v retrospektivni seriji »Hladna vojna«, apokaliptično napoved militantnih groženj v 50. letih in je že zato delovala z današnje distance malce smešno, dobi gledalec tudi pri gledanju »**Ruske hiše**« podoben občutek.

Ironija, ki jo je proizvedla hladna vojna s tem, da so bili prejšnji filmi, posneti po LeCarréjevih literarnih predlogah, snemanji vse kje druge kot na originalnih lokacijah (»**Gorky Park**« npr. v Helsinkih), »**Ruski dom**« pa je spet prvenec na področju »avtentičnega lokacijskega snemanja«, ne pripomore k ničemu drugemu kot le k dejstvu, da je ta avtentičnost obratno sorazmerna

gretega in zaradi te zagretosti tudi precej ekscentričnega agenta Walterja.

Tako bi se dalo s parafrazo že omenjenega Rittovega filma označiti tudi Conneryjev vstop v ta film: The spy who came in from the warm, toplo lizbonsko sonce in viski zamenja za ljubezensko romanco v Rusiji in zaradi ljubezni na koncu »izda« tudi svojo domovino, karakter. Posledica tega je tudi, da je Conneryjeva vloga povsem drugačna od tiste v Jamesu Bondu. To je tudi dokaz, da je hladna vojna filmsko gledano brezpogojno mrtva, da je ne morejo več rešiti pred propadom niti njeni dobri (James Fox v vlogi Neda) niti slabi, od starih časov okoreli reprezentantje (Roy Scheider v vlogi Russla). Zato je tudi čisto lepo in prav, da je to prvi all-american film, ki je bil posnet v Sovjetski zvezi, da predstavlja spektakularen debut Sovjetske zveze v Hollywoodu, da se morata brez dvoma zelo dobra Sean Connery in Michelle Pfeiffer (odličen ruski naglas ima) neprestano boriti za svojo vlogo s širino ruskih planjav, ki s svojo lepoto neprestano motijo gledalčevo koncentracijo. Pa vendar vsa ta fascinacija še ne bi smela biti dovolj, da se je Fred Schepisi odločil za snemanje tega filma.

I N F O

Združenje Moskva, ki je nastalo pod okriljem sovjetskega ministrstva za kulturo, povezuje kinematografe v večjih sovjetskih mestih (Moskva, Leningrad, Kijev itd.), kjer bo distribuiral ameriške filme v dogovoru s partnerji iz ZDA, ki jih zanima dolgoročno sodelovanje; vse poslovanje se bo odvijalo v rubljih * * *

Kljub upadu števila gledalcev in dominaciji ameriških filmov bodo letos v Sovjetski zvezi posneli rekordnih 400 celovečercerjev (lanski rekord je bil 300 filmov); od tega števila bo 40 državnih podjetij posnelo standardnih 150 filmov, vse drugo pa bodo koprodukcije z zahodnimi partnerji * * *

George Miller (Mad Max) začne maja snemati **Lorenzo's Oil** (Paramount). Scenarij sta napisala Miller in Nick Enright, gre pa za dramo o zakonskem paru (Michelle Pfeiffer in Andy Garcia), ki imata nezdravljivo bolnega otroka — potem pa se zgodi čudež * * *

Paramount pritiska na družbo Miramax, da bi mu odstopila pravice za »remake« Tornatorejevega **Cinema Paradiso**. Pri Paramountu bodo posneli tudi svojo verzijo **Tie Me Up! Tie Me Down!** Pedra Almodovarja (s Kim Basinger v glavni vlogi), sam Almodovar pa bi bil menda pripravljen ta »remake« režirati * * *

25. februarja je umrl **John D. (Jack) Dunning**, star 74 let, mojnster montaže in kasneje vodja postprodukcije pri MGM. L. 1959 je z Ralphom E. Wintersom za film **Ben-Hur** dobil Oscarja za montažo, nominiran pa je bil tudi za montažo vojnega filma **Battleground** Williama Wellmana (1949) * * *

Pri 89. letih je 1. februarja umrla **Carol Dempster**, ki je nastopila v številnih filmih D.W. Griffitha, npr. **Dream Street**, **One Exciting Night**, **The White Rose**, **America, Isn't Life Wonderful**, **The Sorrows of Satan**, l. 1922 pa je z Johnom Barrymoreom nastopila v **Sherlocku Holmesu** Alberta Parkerja * * *

24. februarja je umrla **Jean Rogers**, ki je igrala vlogo Dale Arden ob Busterju Crabbeju v dveh serialih o **Flashu Gordonu** ter v serialih **The Great Air Mystery**, **The Adventures of Frank Merriwell**, **Ace Drummond** in v številnih B-filmih, kjer je bila pogosto nosilka glavne vloge * * *

IGOR KERNEL

I N F O

videti prvi in zadnji (do zdaj) film, ki sta nastala po literarnih predlogah Johna LeCarréja.

Leta 1965 posneti film »**The Spy who came in from the cold**«, režiserja Martina Ritta, z Richardom Burtonom in Claire Bloom v glavnih vlogah, se zdi, kot da prihaja iz nekega povsem drugega sveta. Ravno tako je minilo že skoraj trideset let, odkar je bil posnet prvi James Bond s Seanom Conneryjem v glavni vlogi (**Dr. No**, 1962).

In kakor se zdijo morda zgoraj omenjeni Špijon in ostala filmska kompanija, ki jo je letošnji berlinski

DANIJEJ HOČEVAR

AVALON

režija: Barry Levinson
scenarij: Barry Levinson
fotografija: Allen Davian
glasba: Randy Newman
igrajo: Armin Mueller-Stahl, Elizabeth Perkins, Joan Plowright, Kevin Pollak
proizvodnja: Baltimore Pictures/ Tri-Star Pict., ZDA, 1990

glede tega malo bolj zapletene. Poleg tega pa lahko v Američani nahajamo cel variété raznih indeksov in praks; vključno s prazniki. Levinsonov malo žalosten film **Avalon** (1990) je postavljen na dva praznika, namreč na zahvalni dan in ognjemetni dan neodvisnosti (torej 4. julij). 4. julija 1914 je v Združene države, v Baltimore, Maine, prišel poljski emigrant Sam Krichinsky (Armin Mueller-Stahl), ki je nad komfortnostjo praznika navdušen, poleg tega pa tako ali tako misli, da je vsa stvar zaradi njega. Po nekaj hitrih, pasaznih observacijah ugotovi, da je Amerika čudovita, odkrije še svoje tri brate in začne z njimi živeti v Avalonu, malo gotski, čeprav idilični hiši v centru mesta. Avalon potem hitro postane fiksacija ali (še bolje) stvar pasionatnosti in melanholije, tudi *mcguffin*, saj se bratje relativno dobro znajdejo najprej kot polagalci tapet, potem pa v glavnem kot trgovci, vsi pa se sicer preselijo iz Avalona (ter se tudi poročijo), vendar še vedno živijo v isti ulici. Velika družina postavi svojo družinsko skupščino, na kateri odločajo menda o vsem, bistveni praznik pa je zahvalni dan, čeprav ga precej oportuno zvajajo na dva dela; na purana in na družinsko konvencijo. Ta pasionatna, tudi depresivna idilika pa se začne krhati, ko se Samov del familije preseli v globoko predmestje. Samov sin, uspešni trgovec Julius (Aidan Quinn), se zaradi marketinga preimenuje v Julesa Kayea ter s svojim

bratrancem Izzyjem Kirkom (Kevin Pollak) začne postavljati diskontne trgovine; najprej s televizorji (ja, te pasaže so zelo v redu, predvsem okoli množičnega občudovanja programa, ki ga je sestavljala video interferenca za mrežo NBC, kakšnih drugih atrakcij pa ni bilo), ki ročno postanejo zelo lukrativna dejavnost, to pa pripelje do novih akvizicij in kmalu odpreta ogromen diskont za tehnične stvari. Ja, to je konec 1940. in to so cela 1950. pokazana skozi zlato fazo televizije (z nekaj ekscerpti klasičnih TV programov, tudi Howdyja Doodyja in Kapitana Videja), standardi predmestnih alienacij ter uporabo podjetniške nature; diskont sicer zgori, vendar to ni več bistveno, Jules pa se zaposli na neki televizijski postaji kot reklamni agent. Ekstenzivna družina je malo pred tem v defunktu. Potem se Sam v nekaj sezonah postara, film pa se konča s poznimi 1960. ko ga v dom za ostarele prideta obiskat vnuk in pravnuk. Ja, in čeprav je ves čas (včasih istim, včasih drugim potomcem) pravil eno in isto zgodbo, je vse skupaj postavljeno zelo zanosno, s smislom za patriotizem in tudi s šarmom. Barry Levinson, ki se je z Avalonom vrnil v Baltimore je naredil razmeroma sugestivni in razmeroma monoton film o ameriški naturi. Razmeroma matinejski in razmeroma komforten.

TADEJ ZUPANČIČ

Americana je eden izmed bolj impresivnih in dramatičnih delov ameriške kulture. Tudi kontrakultura, pravzaprav, vendar so stvari

